



Protocol da la radunanza cumünala dal cumün da Val Müstair

3. radunanza cumünala 2021, dals 24.11.2021, ad uras 20:00, sala da gimnastica a Sta. Maria

Preschaint:

Presidenta: - Gabriella Binkert Becchetti

Suprastants: - Daniel Pitsch, vicepresidente
- Ivo Lamprecht
- Rinaldo Lechthaler
- Guido Mittner
- Roman Oswald
- Patrick Wegmann

Votants: - 45 (partecipaziun da 3.93 %)

Giasts: - 2 (Yves Schwyzer e Thorsten Frohn)

S-chüsà: - Jann Ruinatscha, manader da finanzas CdVM e David Spinnler, manader da gestiu da la Biosfera, tuots duos in quarantena, virus da Corona, Pierre René Grond, Anita Grond, Rico Lamprecht, Aldo Pitsch, Hansjörg Weber

Actuar: - Not Manatschal, manader d'administraziun

1. Salüd / glista da tractandas

Presidenta Gabriella Binkert Becchetti driva la terza radunaza da quist on e spordscha il salüd a las 45 votantas e votants e'ls duos giasts chi s'han radunats illa sala da gimnastica, illa fracziun da Sta. Maria. Ün special salüd drizza ella a Lorena Oswald ed a Flurina Fallet chi rapportan sur da lur viadi e la lavur in ün ospidal in Tansania.

Revgnind sün la bannida conferma ella cha la remarcha chi vaglian per la partecipaziun a la radunanza las prescriziuns dal Corona dal « g g g » (geimpft – getestet – genesen) nun es giuridicamaing correcta. Votantas e votants nu pon gnir exclus da lur drets politics. La presidenta ha incletta per las duos reprimandas chi sun gnidas fattas in quist connex. Ella conferma cha la remarcha es gnüda fatta pro la redacziun da la bannida. Quai in vista al grond cresch da las personas chi vegnan testadas positiv sül virus. La remarcha es gnüda publichada sainza nosch'intenziun, ed es d'incleger sco appel da protecziun cunter la derasaziun dal virus chi'd es pel mumaint in Val Müstair ün tempa fich actual, sco chi conferma eir l'absenza dal manader da finanzas e'l manader da la Biosfera. La rectificaziun es publichada sün la pagina d'internet, suot avis e publicaziuns.

La glista da tractandas vain acconsentida illa fuorma protramissa in mincha chasada ed affischada illas fracziuns.

2. Tscherna dals dombravuschs

Sco dombravusch vain proponü ed elet Rudolf Andri.

3. Approvaziun dals protocols da las radunanzas cumünalas dals 28.04.2021 e'ls 26.05.2021

Tenor l'art. 29 da la constituziun cumünala sto il protocol da l'ultima radunanza, in quist cas quels da las radunanzas cumünalas dals 28.04.2021 e quel dals 26.05.2021, gnir exposts per l'invista

dals votants almain ün mais davo la radunanza, d'ürant 30 dis, in chasa cumünala. L'exposiziun d'eira publichada illas tablas d'affischa da las singulas fracziuns. Recuors nu sun entrats, uschè cha'ls protocols valan sco acceptats.

10 9 FINANZAS ED IMPOSTAS

Approvaziun dal preventiv dal cumün da Val Müstair pel on 2022

La presidenta Gabriella Binkert Becchetti da ün'introducziun generala, sün basa da sias constataziuns, francadas in seis preambul sün pagina 2 e 3 dal preventiv.

Il fat chi sto gnir preschantà eir i'l preventiv dal 2022 ün considerabel surplü d'expensas pro'l quint curraint, ün grond import d'investiziuns nettas a charg dal cumün ed ün deficit da finanziaziun da fr. 1'265'700.00 pretenda da la suprastanza chi vegnan fattas ponderaziuns sco chi's po in avegnir equilibrar la situaziun finanziaria. Il sguard sün la planisaziun da finanzas pels ons 2022 – 2026 conferma quist fat. Cun l'augmaint da l'imposta d'immobiglias, tractanda nr. 6 da quista saira, es lantschè ün prüm pass in quella direcziun.

Il preventiv 2022 prevezza darcheu ün considerabel ingaschamaint finzial dal cumün da Val Müstair. Saja quai sur il quint curraint sco eir sur quel da las investiziuns. Las entradas e sortidas nu sun equilibradas, uschè chi's sto prevezzer d'augmantar il chapital ester.

La suprastanza ha repassà il preventiv, insembel culla cumischiun sindicatoria, in sia sezzüda dals 19.10.2021. Ella propuona d'acconsentir quel sco preschantà.

In seguit preschainta la presidenta, in rapreschantanza dal contabel chi'd es s-chüsà causa malatia, il preventiv pel on 2022 e da infuormaziuns pro posiziuns specialas, chi divergeschan cun quellas da l'on passà.

Il preventiv muossa il seguaint resultat:

Quint da success

Entradas	fr. 13'247'750.00
Sortidas	<u>fr. 13'522'800.00</u>
Suravanz sortidas	fr. 275'050.00

Quint d'investiziun

Entradas	fr. 1'427'700.00
Sortidas	<u>fr. 2'905'000.00</u>
Investiziuns nettas	fr. 1'477'300.00

Aigna finanziaziun fr. 211'600.00

Deficit da finanziaziun fr. 1'265'700.00

Discussiun / decisiun:

- Isidor Sepp sco president da la cumischiun sindicatoria conferma cha la situaziun finanziaria nun es buna e cha'l cumün stuvarà in avegnir far üna bun'economia per evitar cha la chargia dals debits vegn adüna plü gronda. La cumischiun propuona a la radunanza d'acconsentir il preventiv preschantà.
- Mario Gross Bass as fa pissers per la situaziun. El es da l'avis chi nu's po ameglirar la situaziun cun correcturas punctualas, chi d'ouvra ün'examinaziun plü precisa sur tuot la gestiun cumünala, per analizar ingiò chi da potenzial da spargn.
- La presidenta conferma cha la suprastanza prevezza da proseguir la lavur in quist sen.

Cun unanimità accepta la radunanza il preventiv pereschantà dal cumün da Val Müstair pel on 2022.

11 9 FINANZAS ED IMPOSTAS

Fixaziun dal pè d'impostas pel on 2022

Tenor l'artichel 35 da la constituziun cumünala sto l'otezza dal pè d'impostas gnir confermada d'on in on tras la radunanza cumünala. In vista a las investiziuns chi stan davant porta, e'l deficit da finanziaziun previs, propuona la suprastanza cumünala da laschar il pè d'impostas sün la valor actuala, v.d. süls 120 % da l'imposta chantunala simpla.

Cun duos – trais votums vegn muossà via sül fat ch'ün pè d'impostas da 120 % nun es uschè attractiv per animar a personas da tour il domicil in Val Müstair. La presidenta ha incletta pel votum, suottastricha però cha'l cumün nun ha entradas da fits d'aua e da concessiuns d'implants sco cha quai es il cas pro blers oters cumüns in nos Chantun. Plü inavant suottastricha ella eir cha'l cumün spordscha hoz ün service public chi'd es in congual cun oters cumüns fich generus, sco p.ex. la rumida da naiv, custodi da sendas, loipas eui..

La radunanza segua cun unanimità a la proposta da la suprastanza e conferma il pè d'impostas pel on 2022 sco fin quà, cun 120 % da l'imposta chantunala simpla.

12 9.00 IMPOSTAS CUMÜNALAS

Decisiun per müdar l'artichel 5 da la ledscha d'impostas dal cumün da Val Müstair, cun ün augmaint da l'imposta d'immobiglias d'actual 1 ‰ sün 1.5 ‰

La presidenta da üna cuort'introducziun e conferma, sco fingià manzunà suot la tractanda preventiv 2022, cha la situaziun finanziaria sforza da far quist pass. In seguit preschainta il chanzlist la tractanda cun las seguaintas ponderaziuns in fuorma da chavazzin:

- Dret per perlevar l'imposta es francà i'l art. 5 da la ledscha d'impostas dal cumün da Val Müstair.
- Ella importa actual 1 ‰, sün basa da la valor d'imposta dal edifizi.
- Il spazi variescha i'l Chantun Grischun da 1 ‰ fin 2 ‰.
- Situaziun finanziaria dal cumün es fich flaivla, masüras da spargn e ponderaziuns sco chi's po augmentar las entradas sun indispensablas. Nu vegnan fattas quistas ponderaziuns sto gnir redot il service public e da l'otra vart las investiziuns sül plü necessari, cun tuot las consequenzas negativas per l'economia.
- La planisaziun da finanzas 2020 – 2026 conferma la tendenza negativa. Il cumün nun es bun da finanzchar il manaschi dal quint da success ed investiziuns cun agens mezs. Il deficit da finanziaziun es cun üna media da fr. 1.5 miu. sur quels 7 ons fich ot, quai chi conferma eir la cifra d'indicatur « Selbstfinanzierungsgrad » chi'd es cun üna media da ca. 20 % insufficient (ideal 100 % e daplü).
- Rechav actual da l'imposta fr. 405'000.00, augmaint dal rechav = fr. 203'000.00. Il singul po quintar, pro üna chasa cun üna valor d'imposta da fr. 400'000.00, cun ün augmaint da fr. 400.00 sün fr. 600.00 / on.
- Ils cumüns da Zernez, Scuol e Valsot prelevan hoz ün'imposta cun ün pè da 1.5‰.
- Il cumün da Val Müstair survain considerabels sustegns dal padrinadi Svizzer per cumüns da muntogna per finanzchar seis progets. Da quella vart vain però eir examinà fich bain scha'l cumün preleva sias impostas e taxas sün basa da la media chantunala.

La suprastanza propuona our da quists motivs d'augmentar l'imposta d'immobiglias da 1 ‰ sün 1.5 ‰, cun entrada in vigur süls 01.01.2022. Siond chi's tratta d'ün müdamaint d'üna ledscha cumünala sto la decisiun da quista saira amo gnir confermada cun üna votaziun a l'urna, previssa pels 13.02.2022.

Discussiun / decisiun:

- Il president da la cumischiun sindicatoria conferma ch'els vezzan la problematica e'l bsögn pel augmaint. Els sustegnan il votum da la suprastanza.

- Divers votants sun da l'avis chi douvra plüssas masüras da spargn per pudair preschantar in avegnir cifras equilibradas.
- Oters votants conferman lur temma ch'ün augmaint da taxas ed impostas nun es ün bun signal per esser attractiv per pesunas chi han l'intent da tour domicil in Val Müstair.

Cun **36 vuschs da schi** / 8 da na / 1 abstenziun decida la radunanza cumünala, a man da la votaziun a l'urna dals 13.02.2022, da dir da schi pel augmaint da l'imposta d'immobiglias da 1 ‰ sün 1.5 ‰, cun entrada in vigur süls 01.01.2022.

Posa cun ün referat da Lorena Oswald e da Flurina Fallet sur da lur viadi in Tansania

Cun ün referat da PowerPoint e film preschaintan Lorena e Flurina impreschiuns da lur viadi in Tansania. Dürant ün mais han ellas lavurà in quel pajais sün lur manster da la chüra d'amalats e gnü divers contacts cun la populaziun. Il referat vain perseguità cun grond interess e muossa la vita in üna cultura ed ambiaint chi'd es fich different dal nos.

Cun ün pitschen preschaint ingrazcha la presidenta a las duos referentas e tillas giavüscha sün lur vita professionala e privata tuot il bun.

13 4.00 OSPIDALS

Approvaziun dal preventiv dal center da sandà Val Müstair pel on 2022

Judith Fasser, administratura dal center da sandà, preschainta il preventiv pella gestiun dal 2022. Pro entradas da fr. 9'443'594.00 (2021 = fr. 9'247'060.00) e sortidas da fr. 10'079'492.00 (2021 = fr. 10'179'200.00) resulta davo la prelevaziun / deposit i'l chapital d'organisaziun ün deficit da fr. 204'219.00 (2021 = fr. 582'692.00). Pro posiziuns chi divergeschan cun quellas dal on passà da ella las infuormaziuns da detagl. Implü da Judith Fasser infuormaziuns generalas sur dal manaschi e'ls sforzs da la cumischiun per generar entradas e diminuir sortidas. Üna gronda sfida pel personal dal CSVM sun tuot las masüras chi ston gnir introduttas in connex cul COVID-19. Judith conferma cha'l squitsch mental e corporal es fich grond. Implü conferma ella cha las consequenzas finanziales nu's po hoz amo calcular, chi sarà però da far quint cun expensas considerablas.

L'administratura conferma cha l'optimar ils cuosts dal personal e'l svilup da la collavuraziun sur cunfin, cul cumün da Tuer, saran otras sfidas. Las consequenzas per la gestiun dal CSVM nu sun hoz amo cuntschaintas in detagl.

Maya Repele, commembra da la cumischiun sindicatoria e respunsabla per la survaglianza dal center da sandà, conferma chi'd es gnü prestà buna lavur pro la guida administrativa dal center da sandà e cha'l preventiv po gnir acconsenti sco preschantà. La presidenta cumünala conferma cha la suprastanza ha acconsenti il preventiv a chaschun da la sezzüda dals 02.11.2021 e propuona l'acconsentimaint, cun ün grazcha fich al team dal CSVM per la lavur prestada.

Sainza far adöver da la discussiun segua la radunanza a quists votums ed accepta il preventiv preschantà sainza cuntravusch.

14 8.40 BIOSFERA - ORGANISAZIUN

Approvaziun dal preventiv dal parc da natüra Biosfera Val Müstair pel on 2022

Yves Schwyzer, vice-manader da gestiun da la Biosfera, preschainta il preventiv. Quel muossa entradas ed expensas in l'import da fr. 2'241'400.00. Cumpris es quia l'import da fr. 353'700.00 d'üna reserva chi's prevezza da schoglier d'ürant la gestiun dal 2022.

Implü preschainta Yves üna survista sco cha quist import vegn scumparti süls differents secturs. Sco pro'l center da sandà ha eir la Biosfera stuvü improvisar pervi da la pandemia da Corona. Divers progets e chomps da lavur s'haja stuvü sdir giò o chi tils ha pudü realisar in ün möd redimensiunà.

Enrico Zangerle da la cumischiun sindicatoria survaglia in quista funcziun il manaschi da la Biosfera. El s'ha pudü persvader chi'd es gnü lavurà bain e cha'l preventiv po gnir acconsenti in quist sen. La presidenta manzuna cha'l preventiv es gnü preschantà a la suprastanza a chaschun da la sezzüda dals 02.11.2021. El es gnü acconsenti a man da la radunanza da quista saira, cun ün grazcha fich a tuot il team da la Biosfera per la lavur prestada.

Sainza far adöver da la discussiun acceptan ils preschaints cun unanimità il preventiv da la Biosfera pel on 2022.

15 8.60 PRODUCZIUN D'ENERGIA

Approvaziun dal rendaquint dal PEM pel on 2020

Cun quai cha l'administratur dal PEM, Cla Filip Pitsch, ha desdit in marz 2021 sia piazza s'ha la redacziun dal rendaquint 2020 retardada e nun ha pudü gnir acconsenti a chaschun da la radunanza cumünala dals 26.05.2021. Il successur, Enrico Tschenett, ha cumanzà sia lavur principi november 2021, uschè cha'l rendaquint vain preschantà dal president da la cumischiun, Gottfried Hohenegger. Cun differentas folias vegnan preschantadas cifras, graficas e commentars pro las gruppas dal quint da gestiun e dal bilantsch. Quai congualà cul quint da l'on passà. Pro entradas da fr. 3'791'433.00 e sortidas da fr. 3'769'586.00 resulta ün avanz da fr. 21'847.00. Da la pussibilità da far dumondas nu vain fat adöver.

L'organ da controlla, il büro RBT AG da San Murezzan, propuona a la radunanza d'acconsentir il rendaquint preschantà. Isidor Sepp da la cumischiun sindicatoria da prelecziun da quel rapport. Eir davart da la cumischiun vegn fat la medemna proposta, cun ün grazcha fich al team dal PEM ed da la cumischiun per la lavur prestada a bön da nos provedimaint d'energia.

La presidenta cumünala conferma cha la suprastanza ha, in sia sezzüda dals 02.11.2021, pudü sancziunar il rendaquint, analog al votum dal organ da controlla, cun ün grazcha fich a tuot ils respunsabels per la lavur prestada.

Sainza cuntravusch accepta la radunanza il rendaquint dal PEM dal 2020.

16 8.60 PRODUCZIUN D'ENERGIA

Approvaziun dal preventiv dal PEM pel on 2022

La presidenta Gabriella Binkert Becchetti salüda al nouv manader da gestiun dal PEM, ad Enrico Tschenett, e til giavüscha tuot il bun e blera satisfacziun sco manader da gestiun. In seguit preschainta Enrico il preventiv. Tal prevezza sortidas da fr. 4'311'700.00 ed entradas da fr. 3'866'000.00, uschè chi resulta ün deficit da fr. 455'700.00 (*preventiv 2019, deficit da fr. 1'610'500.00*).

Pel condot dal Hotel Il Fuorn fin in Val Müstair sto il PEM bunifichar a las Ouvras electricas d'Engiadina ün import da fr. 650'000.00, üna somma chi fa grond rumpatesta a la cumischiun, e chi pretenda sclerimaints plü profuonds.

Suprastanza e cumischiun sindicatoria han pudü examinar il preventiv e conferman cha quel po gnir apporvà in quist sen.

La radunanza nun ha da far objecziuns ed accepta il preventiv dal PEM per la gestiun dal 2022 sainza cuntravusch.

11. Varia

- Infuormaziuns da la presidenta:

- La distincziun "cità d'energia es gnüda retschertifichada. Il cumün ha pudü accumplir tuot las pretaisas e's po uschè nomnar eir pels prossems quatter ons "cità d'energia". Il label es gnü surdat pro la "sairada d'energia" dals 21.10.21, organisada dal PEM, Biosfera e CdVM.

- Üna delegaziun dal cumün da Val Müstair, da la cumischiun dal PEM e Fritz Bott, impraisa forestala a Valchava, han inspecziunà l'eivna passada il s-chodamaint cun s-chalizzas sün distanza a Muster. Quai in vista al proget chi'd es inizià da Fritz Bott. Sün la parcella illas Ruinas a Valchava vules el realisar ün s-chodamaint per divers proprietaris d'abitaculs chi han signalisà l'interess pel attach. Entrada es eir üna dumonda per colliar trais abitaculs illa fracziun da Tschierv vi dal s-chodamaint da la chasa cumünala. Ils sclerimaints in quistas duos fatschendas vegnan fats. Pro'l s-chodamaint a Tschierv vegn amo fat üna dumonda schi da eir oters interessents per ün attach. L'uffizi tecnic fa üna comunicaziun per la fracziun, cha persunas chi sun interessadas vi d'ün attach pon s'annunzchar pro'l cumün.
- Chasper Ans Gaudenz ha las seguaintas dumondas:
 - Perchai nu vegn plü rumida la naiv sün la via da spassegiar chi maina suot Lüsai fin pro'l bain dal Runc?
 - Posiziun cumün: La via da spassegiar es nouv francada i'l concept da las vias da spassegiar d'inviern sco traiget per las gianellas. Cun las sendas da spassegiar a Lü, e'ls traigets chi stan a disposiziun a Fuldera, sper las loipas da passlung, po gnir sport ün attractiv traiget per spassegiadas. Implü sta a disposiziun la senda da spassegiar da Minschuns – Alp Champatsch – Lü – Craistas – Sta. Maria, chi vain preparada dal cumün, in collavuraziun culs Implants da sport SA Val Müstair.
 - Iglüminaziun da Nadal, inzuos-chamaint da glüm, pussibilitats d'intervenziun davart dal cumün?
 - Posiziun cumün: La problematica cun l'iglüminaziun da Nadal es cuntschainta. Sur l'uffizi da fabrica vegnan fats ils sclerimaints toccants e scleri schi's po regular quai sur la ledscha da fabrica dal cumün da Val Müstair.
 - Publicaziun i'l Mas-chalch chi da in avegnir be plü duos lös pel ramassamaint dal s-chart verd (Fuldera e Müstair) e cha la deponia sarà in avegnir colliada cun cuosts.
 - Posiziun cumün: Las deponias dal s-chart verd d'eiran plain stachidas, in ün stadi desolat, e nun accumulivan plü las pretaisas da la protecziun da l'ambiant. Cun duos deponias centralas po il manaschi gnir surveglià in avegnir plü bain. Ün concept detaglià per gestiunar quellas es in lavur. Previs esa d'inchaschar üna pitschna taxa per la consegna dal s-chart. Infurmaziuns plü detagliadas seguan a temp ütil.
 - Sculptura "chavagl Fuldera" d'Annina e Gisep Guler, chi's rechatta in lur curtin, dumonda per la surtutta dal cumün pel import da fr. 20'000.00 (mità dals cuosts, fr. 20'000.00, vegnan finanzchats sur sponsurs) e plazzar quella sün la piazza davant la chasa cumünala a Fuldera.
 - Posiziun cumün: La dumonda regard la scultura "chavagl Fuldera" es gnüda trattada da la suprastanza l'on passà e quai in sen negativ. La presidenta conferma cha'l cumün es bain pront da metter a disposiziun il plazzal, cha la finanziaziun sto però gnir reglada in oter möd. Ella muossa via sün la Biosfera, chi po forsa entrar illa dumonda dal sustegn finanziel.
- Jachen Andri Planta dumonda schi nu's po introdüer la sveltezza 30 illa fracziun da Fuldera. La presidenta manzuna cha quai es fingià stat tema da discussiun in suprastanza. Ella conferma chi vaglia la paina da perseguitar quista dumonda.
- Gottfried Hohenegger, president da la cumischiun dal PEM, conferma chi nu darà dal 2022 ingünas müdadas pro'ls predschs d'energia.
- Rico Giacomelli constata cha'l cumün nu fa ultimamaing ingüns tagls da legna. El nun ha quia l'incletta e muossa via sül fat cha'ls predschs da legna sun pel mumaint fich attractivs. Il mader da la gestiun forestala, Jörg Clavadetscher, conferma cha l'uffizi forestal ha miss pel mumaint otras prioritats e lavura illa cultivaziun dals gods giuvens, üna lavur chi'd es gnüda negligida d'ürant ils ultims ons. La presidenta conferma chi vegnan amo fat sclerimaints interns regard las prioritats, vendita da laina – cultivaziun da god giuven.
- Robert Rietmann es da l'avis cha cun augmantar taxas ed impostas nu sarà il cumün plü uschè attractiv per persunas chi vulessan tour domicil in Val Müstair.

- Plü inavant deplorescha Robert Rietmann il fat cha seis figl Patrick nun es gnü elet pel post vacant sco administratur dal PEM. El es persvas cha Patrick ha pudü preschantar la megltra candidatura ed es fich dischillus da l'agir da la cumischiun dal PEM.
- Il president dal PEM, Gottfried Hohenegger, conferma cha la cumischiun ha fat ün'evalua-ziun detagliada da las candidaturas ed ha a la fin dals quints elet cun unanimità ad Enrico Tschenett.
- La presidenta cumünala es da l'avis cha la radunanza nun es il dret lö per quista tematica e cha eventualas divergienzas ston gnir scholtas i'l ravuogl dal PEM .

Ad ura avanzada, a las 23.15, po presidenta Gabriella Binkert Becchetti serrar la radunanza. Ella ingrazcha per l'incletta demuossada quista saira, e d'ürant tuot l'on chi va bainbod a fin, e giavüscha a tuots ün bel e paschaivel temp d'Advent.

La presidenta:

L'actuar:

.....

Gabriella Binkert Becchetti

.....

Not Manatschal